

ทำดีชน
กิจกรรม ๒๐๑๖

“ตามรอยตำนานยักษ์วัดแจ้ง และยักษ์วัดโพธิ์”

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

Muse Trip

6-7 ธันวาคม 2557

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

ประวัติ

วัดโพธิ์ หรือวัดโพธาราม เชื่อกันว่าเป็นวัดที่สร้างขึ้นครั้งแรกราวปี พ.ศ. ๒๒๓๑-๒๒๔๖ ในแผ่นดินสมเด็จพระเพทราชา สมัยปลายกรุงศรีอยุธยา (ไม่ปรากฏหลักฐานผู้สร้าง แต่เชื่อกันว่าเป็นวัดราษฎร์) ในปัจจุบัน “วัดโพธิ์” จัดเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก และเป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๑ แห่งราชวงศ์จักรี ด้วยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาวัดโพธาราม วัดเก่าที่เมืองบางกอกครั้งกรุงศรีอยุธยา เป็นวัดหลวงข้างพระบรมมหาราชวัง และที่ได้พระแท่นประดิษฐานพระพุทธเทวปฏิมากร พระประธานในพระอุโบสถ เป็นที่บรรจุพระบรมอัฐิของพระองค์ท่าน พระอารามหลวงแห่งนี้ มีเนื้อที่ ๕๐ ไร่ ๓๘ ตารางวา ตั้งอยู่ด้านทิศใต้ของพระบรมมหาราชวัง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ขุนนางเจ้าทรงกรมช่างสิบหมู่อำนวยการบูรณปฏิสังขรณ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๓๑ ใช้เวลา ๗ ปี ๕ เดือน ๒๘ วัน จึงแล้วเสร็จ และโปรดฯ ให้มีการฉลองเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๔ ทรงพระราชทานนามใหม่ว่า “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาวาส” ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ ได้โปรดฯ ให้เปลี่ยนทำยานามวัดเป็น “วัดพระเชตุพน วิมลมังคลาราม” และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ นานถึง ๑๖ ปี ๗ เดือน ขยายเขตพระอารามด้านใต้และตะวันตก คือ ส่วนที่เป็นพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ สวนมัสกวัน สถาปนาขึ้นใหม่ ส่วนพระมณฑป ศาลาการเปรียญ และสระจะเข้ บูรณปฏิสังขรณ์ใหม่เป็นโบราณสถานในพระอารามหลวงที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ การบูรณปฏิสังขรณ์ในครั้งรัชกาลที่ ๓ นี้ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นเสมือนการสร้าง “มหาวิทยาลัย” ในระดับชาวบ้านขึ้นเป็นครั้งแรก

สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ

ดังปรากฏอธิบาย คำนำของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ในหนังสือประชุม
จารึกวัดพระเชตุพนฯ ความว่า

“...เหตุว่าตั้งแต่สถาปนาพระนครอมรรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลก่อนๆ ได้ทรงสถาปนาและทรงทำนุบำรุง
วัดกุสถานและกิจการอย่างอื่นมาโดยลำดับ รัชกาลที่ ๓ ถึงสมัยที่จะทรง
ทำนุบำรุงความเจริญส่วนจรรยาและวิชาความรู้อันอาศัยวัดเป็นศึกษาสถาน....
ก็พระอารามทั้งหลายซึ่งทรงสถาปนานั้น วัดพระเชตุพนฯซึ่งสร้างเป็นอาราม
ใหญ่กว่าวัดอื่นๆ มาแต่ในรัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๓ ชำรุดทรุดโทรมลง
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงปฏิสังขรณ์ แต่ในการปฏิสังขรณ์
วัดพระเชตุพนฯ มีพระราชประสงค์พิเศษอีกอย่างหนึ่งซึ่งจะให้เป็นที่
เล่าเรียนวิชาความรู้ของมหาชนไม่เลือกชั้นบรรดาศักดิ์ ถ้าจะเรียกอย่างทุกวันนี้
คือจะให้เป็นที่ “มหาวิทยาลัย”...สามัญศึกษา มีที่เรียนอยู่ตามวัดทั่วไป แต่ส่วน
วิชาสามัญอันจะเป็นวิชาชีพของคนทั้งหลาย ยังศึกษาได้แต่ในสกุล ผู้อยู่นอกสกุล
โดยเฉพาะที่เป็นพลเมืองสามัญไม่มีโอกาสที่จะเรียนได้... จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้ารวบรวบเลือกสรรตำรับตำราต่างๆ ซึ่งสมควรจะเล่าเรียนเป็นชั้นวิชา
สามัญศึกษามาตรวจตราแก้ไข...แต่งขึ้นใหม่บ้าง แล้วโปรดให้จารึกแผ่นศิลา
ประดับไว้ในบริเวณวัดพระเชตุพนฯ...”

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ตุ๊กตาศีลาจีน ที่พบที่ “วัดโพธิ์” นั้น ตามความเข้าใจเดิมว่านำมาจากประเทศจีน เพียงทางเดียว แต่จากพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส โคลงต้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ กล่าวว่าศิลาที่นำมาก่อสร้างทั้งอาคาร สถาปัตยกรรม สิ่งของเครื่องใช้ และตุ๊กตาศีลาจีน นำมาจากจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี สุโขทัย ลพบุรี สระบุรี และชลบุรี (เกาะสีชัง อ่างศิลา) ส่วนเจดีย์จีน (ละ) เจ็ดชั้น กิติรูปมารแบกกิติ ใช้หินจากชลบุรี และจากเขาส่าเกาลพบุรี โดยใช้เงินกำโรละสม จากคำสำเภาจ้างช่างชาวจีนมาแกะสลักขึ้นในเมืองไทยนี้เอง ดังโคลงกล่าวว่า

วางตะเจ็ดชั้นขนาด
คือพระเจดีย์กลาย
อย่างจีนต่างประเทศสถาน
ศิลาชาติเขียนแสร้งสร้าง
บ้านาญท่านจ่ายจ้าง
แปรเปลี่ยนมารแบกทรง
หินเขาชื่อสำเภา
ละปะแปดรูปเพี้ยนเบี่ยง

ในลาน แลฤ
กลั่นแกล้ง
ถือฝ้าย เขานา
เสร็จจผจง
แจ็กกระทำ จีนแอ
ทรวดเยื้อง
พื้นฉลัก รูปฤ
แบบบรรพ์

ในส่วนเรื่องที่สงสัยว่ารูปตุ๊กตาศีลาจีน (ลั่นถัน) บางส่วนอาจสร้างทำขึ้นในเมืองไทย อีกเช่นกัน ก็มีโคลงกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

ฝรั่งรูปสองตราบข้าง
ลั่นศิลาเขียนทำ
สูงแปดศอกทัดเทียม
ทวารละสี่ตั้งลั่น
ในนอกละคู่สรัพลั่น
นักรูปสรีบันเปน
กรกุ่มคทาตุ
เณรจักคอบสู้ด้าน

คู่หยัด ยืนเอย
ทั่วทั้ง
ฐานรับ สองนา
เล่าห์กัน
สองประตุ ตั้งฤ
แปดผู้
ตั้งชีพ คงแฮ
ต่อภัย

พระนิพนธ์ตัวเขียนต้นฉบับใช้ “ป็น” (แบ่ง แยก) แต่ในฉบับพิมพ์ทุกฉบับใช้ “ป็น” หมายถึง “ทำให้เป็นรูป” ซึ่งอาจเป็นการ “สลัก” ก็ได้ “ป็นหล่อ” ก็ได้ เช่น การสร้างรูปฤๅษีดัดตนทรงใช้คำว่า “ตั้งรูปดาบศเนลา หล่อล่วน” หรือ ทรงกล่าวถึงรูปศิลปะสลักว่า

ล่วนสลักศิลาแต่งแก้ง
หินชาติเขียวถกกลยล

เกลามจง จินเฮย
เยี่ยงป็น

เมื่อความแตกต่างปรากฏเช่นนี้ จึงได้ตั้งข้อสังเกตว่า ตึกดาบศิลาจีนคงใช้บรรทุกเป็นอับเฉาเรือมาจากจีนส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งคงทำขึ้นในไทยเพราะช่างจีน เช่น ช่างไม้ ช่างปูน ช่างเขียน ช่างสลัก ฯลฯ มือพยพเข้ามามากทั้งแบบชั่วคราวและถาวรจึงได้สร้างงานศิลปกรรมไว้ตามวัดต่างๆ และสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงเป็นอธิบดีสงฆ์วัดโพธิ์ และทรงอยู่ร่วมสมัยกับพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงย่อมรู้เห็นเรื่องราวเหตุการณ์เป็นอย่างดี โดยตลอด น่าเชื่อถือได้ จึงทรงพระนิพนธ์โคลงต้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๘ เพื่อสรรเสริญพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ผู้ทรงปฏิสังขรณ์วัดโพธิ์ครั้งใหญ่

อับเฉา หรือหินถ่วงน้ำหนักเรือ เพื่อไม่ให้เรือเบาเกินไป จะทำให้เรือโคลงเคลงทำให้สินค้าในเรือเกิดความเสียหายได้ ในสมัยรัชกาลที่ ๓ นิยมซื้อตุ๊กตาศิลาจิน ที่หาซื้อได้ง่ายและมีราคาไม่แพง มาเป็นเครื่องบรรทุกใส่เรือไม่ให้โคลงเคลง เมื่อขึ้นฝั่งก็สามารถนำมาถวายเป็นพุทธบูชา เพื่อใช้ประดับตามวัด วังและสถานที่ราชการ ทำให้เกิดเป็นความนิยมขึ้นมาในยุคนั้น

ยักษ์วัดโพธิ์

ประวัติการสร้างเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ ได้มีการโปรดเกล้าฯ ให้เรือสุรเภาประจำประตูทั้ง ๔ ประตูออก แล่นำลั่นถันหรือตุ๊กตาศิลาจินมาแทน และได้โปรดเกล้าฯ ให้หล่อรูปยักษ์ขนาดเล็ก สูงประมาณ ๑๗๕ เซนติเมตร จำนวน ๘ ตน ตั้งไว้ที่ทางเข้าหอไตรจตุรมุข (พระมณฑป) ตรงข้ามประตูทั้ง ๔ ด้าน ด้านละ ๑ คู่ เพื่อให้ทำหน้าที่พิทักษ์รักษาหอพระไตรปิฎก เมื่อครั้งทำระเบียงพระมหาเจดีย์ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ได้รื้อซุ้มประตูออกไป ๒ ซุ้ม ปัจจุบันจึงปรากฏรูปยักษ์อยู่เพียง ๒ คู่ คือ มัยราภณ์ (ม่วง) กับแสงอาทิตย์ (แดง) อยู่ที่ประตูทิศตะวันตกเฉียงใต้ และพญาธร (เขียว) กับสัทธาสุร (ชมพู) อยู่ที่ประตูทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ส่วนซุ้มประตูด้านที่รื้อไปนั้นเดิมเป็นทศกัณฐ์ (เขียว) กับสหัสเดชะ (ขาว) อยู่ที่ประตูทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และอินทรชิตกับสุริยกษัตริย์อยู่ที่ประตูทิศตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมักมีผู้เข้าใจผิดว่าตุ๊กตาสลักหินรูปจีน หรือลั่นถัน นายทวารบาลที่ตั้งอยู่บริเวณหน้าประตูวัดนั้นคือ ยักษ์วัดโพธิ์

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

ตำนานท่าเตียน

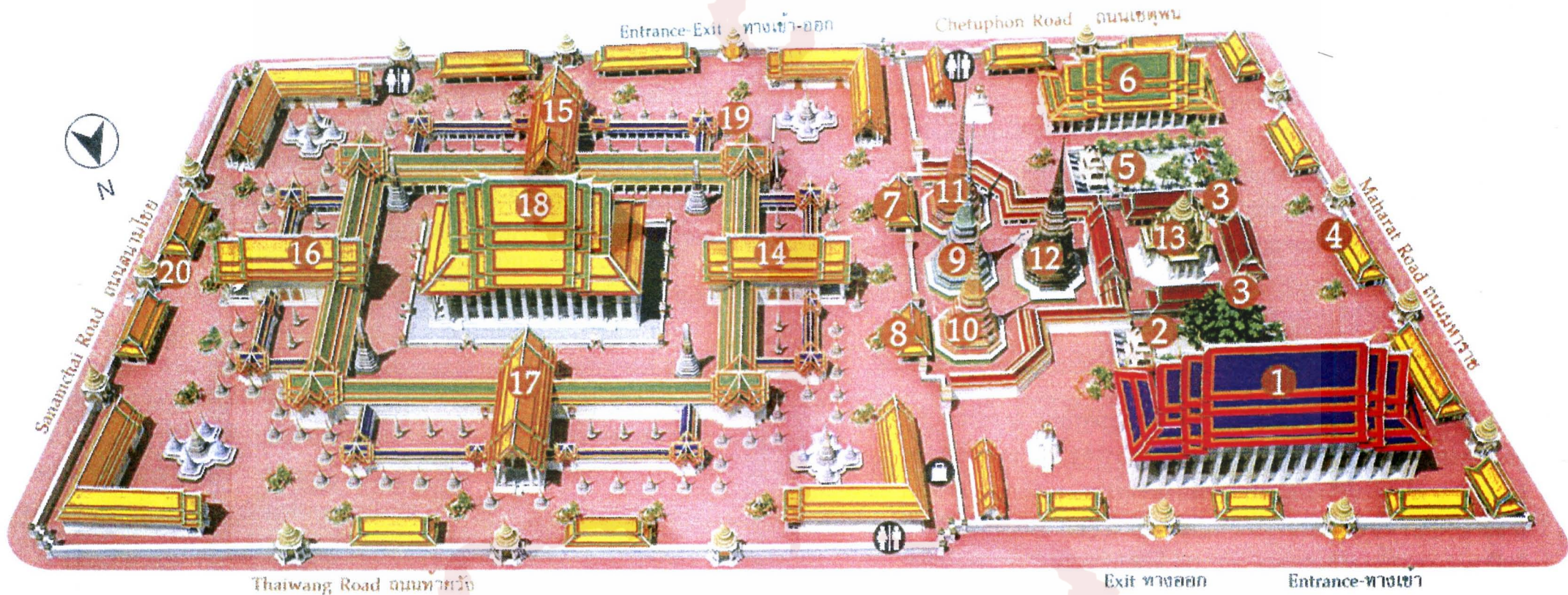
เรื่องเล่าว่ายักษ์วัดโพธิ์ซึ่งทำหน้าที่ดูแลวัดโพธิ์และยักษ์วัดแจ้งซึ่งทำหน้าที่ดูแลวัดแจ้งนั้นทั้งสองตนเป็นเพื่อนรักกัน วันหนึ่งยักษ์วัดโพธิ์ไปขโมยเงินจากยักษ์วัดแจ้ง เมื่อถึงกำหนดส่งเงินคืนยักษ์วัดโพธิ์ก็กลับไม่ยอมจ่าย ดังนั้น ยักษ์ทั้ง ๒ ตน จึงเกิดทะเลาะกัน แต่เพราะรูปร่างที่ใหญ่โตและพลังกำลังที่มหาศาลของยักษ์ทั้งคู่ เมื่อเกิดต่อสู้กันจึงทำให้บริเวณนั้นราบเรียบโล่งเตียนไปหมด เมื่อพระอิศวรทราบเรื่องนี้ จึงได้ลงโทษให้ยักษ์วัดโพธิ์ยืนเฝ้าพระอุโบสถวัดโพธิ์ และยักษ์วัดแจ้งยืนเฝ้าวิหารวัดแจ้งตั้งแต่นั้นมา

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

แผนผังวัดโพธิ์ • WAT PHO DIRECTORY

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร • Wat Phra Chetuphon Vimolmangklararm Rajwaramahaviharn

1. พระวิหารพระพุทธไสยาส
Temple of the Reclining Buddha
2. สวนมิสกวัน
Suan Misakawan
3. ยักษ์วัดโพธิ์
Wat Pho's Giants
4. ศาลาราย (โรงเรียนวัดพระเชตุพน)
Sala Raj (Wat Pho Elementary School)
5. สวนจระเข้
The Crocodile Pond
6. ศาลาการเปรียญ
Sala Karnparien
7. ศาลาแม่ซื่อ
Sala Mae Sue

8. ศาลานวด
Sala Nuad
9. พระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชญดาญาณ (รัชกาลที่ 1)
Phra Maha Chedi Srisanpethchadayan (King Rama I)
10. พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกนิธาน (รัชกาลที่ 2)
Phra Maha Chedi Dilokthama Kornkanithan (King Rama II)
11. พระมหาเจดีย์มุนีบุตบริหาร (รัชกาลที่ 3)
Phra Maha Chedi Munibutborikarn (King Rama III)
12. พระมหาเจดีย์ทรงพระศรีสุริโยทัย (รัชกาลที่ 4)
Phra Maha Chedi Songphrasrisurivothai (King Rama IV)
13. พระมณฑป (หอไตรจตุรมุข)
Phra Mondop (Hor Trairajumuk)
14. พระวิหารทิศตะวันตก (พระนาคปรก)
Phra Vihara in the West (Phra Nagaprok)

15. พระวิหารทิศใต้ (พระปัญจวัคคีย์)
Phra Vihara in the South (Phra Pancavaggiya)
 16. พระวิหารทิศตะวันออก (พระโลกนาถ)
Phra Vihara in the East (Phra Lokanad)
 17. พระวิหารทิศเหนือ (พระปาลิไลย)
Phra Vihara in the North (Phra Palilai)
 18. พระอุโบสถ
Phra Ubosot
 19. เขมอและฤๅษีตัดตน
Khao Mor and Hermit Statues
 20. นวดแผนไทย
Thai Traditional Massage
- ร้านจำหน่ายของที่ระลึก
Souvenir Shop
- ห้องน้ำ
Toilet

วัดแจ้ง หรือวัดอรุณราชวราราม

ประวัติ

เป็นวัดโบราณสร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เดิมเรียกว่า "วัดมะกอก" ตามชื่อดาบลงบางมะกอกซึ่งเป็นที่ตั้งวัดภายหลังเปลี่ยนเป็น "วัดมะกอกนอก" เพราะมีวัดสร้างขึ้นใหม่ในตำบลเดียวกัน แต่อยู่ลึกเข้าไปในคลองบางกอกใหญ่ชื่อ "วัดมะกอกใน" ต่อมาใน พ.ศ. ๒๓๑๐ เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีพระราชประสงค์จะย้ายราชธานีมาตั้ง ณ กรุงธนบุรีจึงเสด็จฯ ยกทัพพล่องลงมาทางชลมารคจนถึงหน้าวัดมะกอกนอกนี้ เมื่อเวลารุ่งอรุณพอดี จึงทรงเปลี่ยนชื่อวัดมะกอกนอกเป็น "วัดแจ้ง" เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งนิมิตที่ได้เสด็จมาถึงวัดนี้เมื่อเวลารุ่งอรุณรุ่ง

ต่อมาเมื่อพระเจ้าตากสินมหาราช โปรดฯ ให้ตั้งพระนครใหม่ ณ กรุงธนบุรี และได้ทรงสร้างพระราชวังใหม่ มีการขยายเขตพระราชฐานเป็นเหตุให้วัดแจ้งตั้งอยู่กลาง พระราชวังจึงไม่โปรดให้มีพระสงฆ์จำพรรษา และในช่วงเวลาที่กรุงธนบุรีเป็นราชธานี ถือกันว่าวัดแจ้งเป็นวัดคู่บ้าน คู่เมือง เนื่องจากเป็นวัดที่ประดิษฐานพระแก้วมรกตและพระบาง ซึ่งสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช) ได้ไว้ในมณฑป และมีการสมโภชใหญ่ ๗ คืน ๗ วัน (ในปี พ.ศ. ๒๓๒๗) พระแก้วมรกตได้ย้ายมาประดิษฐาน ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (พ.ศ. ๒๓๒๗) ในพระบรมหาราชวัง ส่วนพระบางนั้นสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้โปรดพระราชทานคืนไปนครเวียงจันทร์

สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ เสด็จ
เกลี้ยกล่อมราชชนมบัฏ ได้โปรดให้สร้างพระนครใหม่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ
เจ้าพระยา และรื้อกำแพงพระราชวังกรุงธนบุรีออก วัดแจ้งจึงไม่ได้อยู่ใน
เขตพระราชวังอีกต่อไป พระองค์จึงโปรดให้วัดแจ้งเป็นวัดที่มีพระสงฆ์
จำพรรษาอีกครั้งหนึ่ง

นอกจากนั้นพระองค์ทรงมอบหมายให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้า
กรมหลวงอิศรสุนทร (ร. ๒) เป็นผู้ดำเนินการปฏิสังขรณ์วัดแจ้ง แต่สำเร็จ
เพียงแค่กุฏิสงฆ์ก็สิ้นรัชกาลที่ ๑ ใน พ.ศ. ๒๓๕๒ เสียก่อน ต่อมาในรัชสมัย
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ พระองค์ทรงดำเนิ
การปฏิสังขรณ์ต่อจนเสร็จ ทั้งได้ทรงปั้นหุ่นพระพุทธรูปด้วยฝีพระหัตถ์
และโปรดฯ ให้หล่อขึ้นประดิษฐานเป็นพระประธานในพระอุโบสถ และโปรดฯ
ให้มีมหรสพสมโภชฉลองวัดในปี พ.ศ. ๒๓๖๓ แล้วโปรดพระราชทานนาม
วัดว่า "วัดอรุณราชธาราม" จนกระทั่งรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้บูรณปฏิสังขรณ์เพิ่มเติมอีก แล้วทรงเปลี่ยน
ชื่อวัดเป็น "วัดอรุณราชวราราม" ดังที่เรียกกันมาจนถึงปัจจุบัน

พระปรางค์วัดอรุณ

พระปรางค์เดิมสมัยอยุธยาของวัดอรุณซึ่งเดิมคือ วัดมะกอก สูงเพียง ๘ วา ในสมัยกรุงธนบุรีได้ทำให้วัดนี้อยู่ในเขตพระราชวังเดิม จึงทำให้สถานะของวัดได้กลายเป็นวัดประจำพระราชวังเหมือนวัดพระศรีสรรเพชญ์ เมื่อมีการสถาปนาพระนครใหม่ที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ได้มีพระราชศรัทธาที่จะสถาปนาองค์ปรางค์ให้สูงใหญ่สมเป็นพระมหาธาตุเจดีย์ของกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์ทำได้เพียงวางฐานรากโดยกำหนดพื้นที่เตรียมขุดฐานรากก็สิ้นรัชกาล พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ได้โปรดเกล้าฯ ทำการปฏิสังขรณ์วัดอรุณราชวรารามเพื่อสนองพระราชประสงค์ของสมเด็จพระบรมชนกนาถ ทรงปฏิสังขรณ์และสร้างกุฏิสงฆ์เป็นตึกใหม่ทั้งหมด พร้อมโปรดเกล้าฯ ให้สร้างองค์พระปรางค์ตามแบบที่ทรงคิดขึ้น จนสำเร็จเป็นพระเจดีย์ทรงปรางค์สูง ๑ เส้น ๑๓ วา ๑ ศอก ๑ คืบ กับ ๑ นิ้ว หรือประมาณ ๖๗ เมตร แล้วยกยอดนภศูล แต่ยังไม่ทันฉลองพระปรางค์ก็เสด็จสวรรคตเสียก่อน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ จึงทรงมีรับสั่งให้จัดการต่อเติมจนเสร็จสมบูรณ์ในที่สุด

ลักษณะปรางค์ใหญ่ที่รัชกาลที่ ๓ ทรงปฏิสังขรณ์นั้นมีรูปแบบให้พระปรางค์ใหญ่อยู่กลางพระวิหารคดและแก่งจีน ๓ ด้าน องค์พระปรางค์ใหญ่นั้นก่ออิฐ ถูปูน ประดับด้วยชั้นกระเบื้องเคลือบสีต่างๆ อย่างประณีตบรรจงด้วยลายดอกไม้ ใบไม้ และลายอื่นๆ สวยงาม สำหรับยอดพระปรางค์นั้นตามแบบแผนโบราณแล้วต้องสร้าง “ยอดนภศูล” แต่ปรางค์องค์นี้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้นำมณฑปปิดทองของพระพุทธรูปทรงเครื่องที่จะประดิษฐานเป็นพระประธานของวัดนางนอง มาสวมครอบต่อจากยอดนภศูลอีกชั้นหนึ่ง

สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ

ยักษ์วัดแจ้ง

มีพญายักษ์ยืนเฝ้าซุ้มประตูยอดมงกุฎอยู่ ๒ ตน มือทั้งสองกุมกระบอง ยักษ์กายสีขาวชื่อ สหัสเดชะ และยักษ์กายสีเขียวชื่อ ทศกัณฐ์ ปั่นด้วยปูน ประดับกระเบื้องเคลือบสีเป็นลวดลายเครื่องแต่งตัว

ลักษณะเด่นเชิงรูปธรรม : ยักษ์วัดแจ้งและยักษ์วัดโพธิ์มีรูปลักษณะสง่างาม มีเอกลักษณ์โดดเด่น ทั้งหน้าตาที่ดูดุดัน รูปร่างที่มั่นคงแข็งแรง สีสดใส และมีลวดลายปูนปั้นที่อ่อนช้อยตามเอกลักษณ์เฉพาะของไทย

ลักษณะเด่นเชิงนามธรรม : คนโบราณเชื่อว่ายักษ์ที่เฝ้าซุ้มประตูมีอิทธิฤทธิ์ในการขับไล่ภูติ ผี ปีศาจ จึงมีหน้าที่ปกป้องรักษาสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีค่าที่อยู่ด้านใน

ศาลาท่าน้ำ

มณฑปพระพุทธบาท

สถาบันพิพิธภัณฑ์

พระอุโบสถ

หน้า ๑๓

เจดีย์ทิศ

ระเจียงคด

แม่น้ำเจ้าพระยา

พระปรางค์วัดอรุณ

โบสถ์น้อย / วิหารน้อย

พระวิหาร

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

สถาบันพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ที่มา : หนังสือ "คู่มือนำเที่ยววัดโพธิ์"

หนังสือ "ศึกษาศิลปะจีน วัดโพธิ์" โดย คณะสงฆ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

website : www.naewna.com / www.ub.su.ac.th / www.watpho.com